

Η παιδεία στο δρόμο αναστενάζει

Της ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΣΙΟΥΤΗ

Αλλαγές και «αλλαγές». Μεταρρυθμίσεις και «μεταρρυθμίσεις». Κάθε 10 χρόνια, οι εκάστοτε κυβερνώντες επιχειρούν να παρέμβουν στον τρόπο λειτουργίας της εκπαίδευσης. Άλλες τα καταφέρνουν κι άλλες όχι. Κατά κανόνα, ωστόσο, προσκρούουν στις αντιδράσεις του εκπαιδευτικού κινήματος.

*Η πρώτη μεγάλη μεταρρύθμιση μεταπολεμικά γίνεται το 1964, από την κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου, γνωστή ως μεταρρύθμιση του Ευ. Παπανούτσου, που τη σχεδίασε με τη συνδρομή του κορυφαίου φιλόλογου Ι. Κακριδή και έμεινε στην ιστορία κυρίως για την καθιέρωση της δωρεάν παιδείας.

Δέχθηκε τότε λυσσαλέες επιθέσεις από τη δεξιά (ΕΡΕ), αλλά η μεταρρύθμιση πέρασε, για να ανατραπεί, στη συνέχεια, από τη χούντα, που τη θεωρούσε... «κομμουνιστικής εμπνεύσεως».

Οι αλλαγές Ράλλη

*Τα ίδια μέτρα, με τη συμβολή και πάλι του Ευ. Παπανούτσου, επαναφέρει το 1976 ο υπουργός Παιδείας Γ. Ράλλης (παρ' ότι διαφωνούσε το '64). Ένα μεγάλο μέρος της Ν.Δ. εναντιώνεται ξανά. «Ο Γ. Ράλλης είχε πολιτικό κόστος από τη μεταρρύθμιση αυτή και στις επόμενες εκλογές εξελέγη οριακά στη Βουλή», αναφέρει ο καθηγητής Ιστορίας της Εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Πατρών, Σήφης Μπουζάκης.

1978

1985

Η μεταρρύθμιση Ράλλη αντικαθιστά την καθαρεύουσα με τη δημοτική, αλλάζει τα συγγράμματα, κάνει υποχρεωτικό το γυμνάσιο και θεσπίζει τα τεχνικά κι επαγγελματικά λύκεια στην Ελλάδα.

*Ο περιβόητος νόμος 815 του 1978 έχει στόχο να «βάλει τάξη στα πανεπιστήμια» και προβλέπει, περιορισμό των εξεταστικών περιόδων, κατάργηση της μεταφοράς μαθημάτων κι επιβολή χρονικού ορίου σπουδών.

Το νομοσχέδιο κατατίθεται από τον τότε υπουργό Παιδείας Ι. Βαρβιτσιώτη και ψηφίζεται Αύγουστο προκειμένου να αποφευχθούν μεγάλες αντιδράσεις. Με την έναρξη της χρονιάς όμως, αρχίζουν οι κινητοποιήσεις

οι οποίες αναγκάζουν την ΕΦΕΕ να αποφασίσει κατάληψη όλων των σχολών.

Ο ξεσηκωμός είναι τόσο μεγάλος, που ο Κ. Καραμανλής εξαγγέλλει την αναστολή των διατάξεών του. Στην πραγματικότητα, ο νόμος αποσύρθηκε λίγους μήνες μετά την ψήφισή του.

*Το 1981 με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις ονομάζονται «Μετασχηματισμός και στην παιδεία».

Ο νόμος πλαίσιο 1268/82 κατοχυρώνει το πανεπιστημιακό άσυλο, καταργεί την έδρα και καθιερώνει τη φοιτητική συμμετοχή.

Επίσης οι πανελλήνιες εξετάσεις (που ονομάζονταν εισιτήριες και πιο πριν εισαγωγικές) ονομάζονται γενικές εξετάσεις και δημιουργούνται οι τέσσερις δέσμες. Κατοχυρώνονται βαθμοί μαθημάτων δέσμης, οι απεριορίστες δυνατότητες εξέτασης και η κατάργηση των επιθεωρητών στα σχολεία.

*Το 1985 ο Απ. Κακλαμάνης θεσπίζει την υποχρεωτική προσχολική αγωγή, τα Ενιαία Πολυκλαδικά Λύκεια, το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, αλλάζει τα συγγράμματα και τα ΚΑΤΕΕ μετασχηματίζονται σε ΤΕΙ. Σημειώνονται αντιδράσεις αλλά τα μέτρα τελικά εφαρμόζονται.

*Το 1991 (κυβέρνηση Μητσοτάκη) ο υπουργός Παιδείας Β. Κοντογιαννόπουλος προετοιμάζει πολυνομοσχέδιο που θα ρυθμίζει τη σχολική ζωή, με κατάργηση αδικαιολόγητων απουσιών, επιβολή ομοιόμορφης ενδυμασίας, ελέγχου της εξωσχολικής ζωής...

Η κατάργηση της δωρεάν παροχής συγγραμμάτων, ο περιορισμός της φοιτητικής συμμετοχής στην ανάδειξη των πανεπιστημιακών οργάνων, η επιβολή χρονικού ορίου είναι μερικά ακόμα απ' όσα προβλέπονται. Η ανακοίνωση των μέτρων έχει αποτέλεσμα την εξέγερση φοιτητών και μαθητών (το 70% των σχολείων τελεί

1993

υπό κατάληψη). Η δολοφονία του καθηγητή Ν. Τεμπονέρα από ομάδα τραμπούκων της ΟΝΝΕΔ γίνεται η αιτία να κλιμακωθεί η εξέγερση.

2007

Ο Β. Κοντογιαννόπουλος παραιτείται και ο Γ. Σουφλιάς, που τον διαδέχεται, ανακοινώνει την απόσυρση των επίμαχων νομοθετημάτων και την έναρξη διαλόγου «από μηδενική βάση».

*Ο Κ. Σημίτης γίνεται πρωθυπουργός το 1996 και τοποθετεί στο υπουργείο Παιδείας τον Γ. Αρσένη που πραγματοποιεί την τελευταία μεταρρύθμιση, το 1997, με τους νόμους 2525/97 και 2640/97.

«Κάτσε καλά, Γεράσιμε»

Οι αλλαγές αφορούν τον τρόπο πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, τη διαμόρφωση ενιαίου πλαισίου σπουδών από το δημοτικό στο λύκειο, το ολοήμερο σχολείο, την ενισχυτική διδασκαλία, τα ανοιχτά πανεπιστήμια

και στην κατάργηση της επετηρίδας.

Υστερα από μεγάλες κινητοποιήσεις και την επικράτηση του μαθητικού συνθήματος «Κάτσε καλά, Γεράσιμε» κι αυτό το νομοσχέδιο τροποποιείται πριν ψηφιστεί.

«Όλες οι μεταρρυθμίσεις συνάντησαν αντιδράσεις. Ωστόσο τη μεγαλύτερη κοινωνική συναίνεση στη μεταπολίτευση την είχαν οι μεταρρυθμίσεις του Γ. Ράλλη το 1976 και του Α. Κακλαμάνη το 1985, που υπήρξε η συνέχειά της», αναφέρει ο Σ. Μπουζάκης.

«Οι δύο αυτές μεταρρυθμίσεις είναι το μοναδικό ιστορικό παράδειγμα όπου δεν είχαμε ανατροπή της προηγούμενης μεταρρύθμισης, αλλά συνέχεια κι εμπλουτισμό της. Συνήθως ο εκάστοτε υπουργός Παιδείας που διαδέχονταν κάποιον άλλον, αν δεν ανέτρεπε, αποδυνάμωνε το έργο του προηγούμενου, όπως έκανε ο Π. Ευθυμίου, όταν διαδέχθηκε τον Γ. Αρσένη». Και καταλήγει: «Μόνο ο Γ. Ράλλης, ο Απ. Κακλαμάνης και ο Γ. Αρσένης δικαιούνται, λοιπόν, να μιλούν για μεταρρύθμιση. Ο νόμος-πλαίσιο της Μαριέττας Γιαννάκου περιέχει μέτρα και ρυθμίσεις που δεν συνιστούν μεταρρύθμιση».

siouti@enet.gr